

4. Prohrama dlia profilnoho navchannia uchniv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv "TEKhNICHNE PROEKTUVANNIA" TEKhnOLOHII 10-11 klasy [Elektronnyi resurs] / za zaha. red. V. M. Madzihona. – Rezhym dostupu : http://www.trudove.org.ua/sites/default/files/trudove_navchannya_5_9_NOVA_dod.rar
5. Tsvilyk S. D. Osoblyvosti proektuvannia zmistu profesiino-praktychnoi pidhotovky vchytelia tekhnolohii u VNZ / S. D. Tsvilyk, Yu. H. Kovalov, V. S. Harkushevskiy // Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia dosvid, problemy : zb. nauk. pr. Vyp. 24. / redkol. I. A. Ziaziun (holova) ta in. – Kyiv – Vinnytsia : DOV Vinnytsia, 2010. – 566 s.

Соловей В. В. Роль и место дисциплины "Основы проектирования и моделирования" в подготовке будущих учителей технологий.

В данной статье рассмотрены проблемы и необходимость подготовки будущих учителей технологий к основам проектирования и моделирования во время профессиональной подготовки, что даст возможность им гармоничнее существовать в информационно и технологически насыщенном обществе. Обосновано содержание, определенные задания, которые становятся перед дисциплиной. Предложен ориентировочный тематический план из учебной дисциплины "Основы проектирования и моделирования" при подготовке будущих учителей технологий.

Ключевые слова: основы проектирования и моделирования, учебный проект, проектно-технологическая деятельность, профессиональная подготовка.

Solovey V. V. Role and place of discipline of "Basis of planning and design" in preparation of future teachers of technologies.

In this article problems and necessity of preparation of future teachers of technologies are considered to bases of planning and design during professional preparation, that will give an opportunity to them more harmoniously exist in for actively and the technological saturated society. Grounded maintenance, set tasks which become be for discipline a reference the thematic plan is offered from educational discipline of "Basis of planning and design" at preparation of future teachers of technologies.

Keywords: bases of planning and design, educational project, project-technological activity, professional preparation.

УДК 378.1

Ткачук С. І.

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

В статті розкриваються актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах, який має планувати свою діяльність на основі наукових досягнень, знань, власного досвіду, загальнокультурного потенціалу та творчості з метою трансформації поставлених суспільством перед школою цілей: формування у школярів творчого підходу до справи, розвитку самостійності, уміння аналізувати й проектувати свій стиль діяльності, який базується на критичному мисленні, активному ставленні до життя, розуміння себе частиною суспільства і природи. Розглянута важливість здійснення професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання в умовах оновлення змісту освіти. Розкрито сутність поняття "професійна підготовка" з позиції різних дослідників, наведено власне визначення поняття "професійна підготовка вчителів технологій". Аналізуються сучасні технології навчання, система та зміст професійної підготовки сучасного вчителя трудового навчання.

Ключові слова: сучасні технології навчання, професійна підготовка, учитель трудового навчання, трудове навчання, компетентності.

На сучасному етапі розвитку суспільства інтеграція України в Європейський простір невід'ємно пов'язана з якістю національної системи освіти, її конкурентоспроможністю, відповідністю сучасним вимогам. Динаміка освітніх подій останніх років дала поштовх значним перетворенням в системі освіти. Підготовка фахівців різних спеціальностей,

зокрема педагогів, спрямовується на формування в них ключових компетентностей. Нині, під час упровадження в усі сфери буття новітніх технологій і найскладнішої техніки особливого значення в підготовці, зокрема вчителів трудового навчання, набуває проблема їхньої професійної підготовки.

Сучасні технології навчання у підготовці майбутнього вчителя передбачають його орієнтацію на творчу діяльність, науково-методичну роботу, що визначається фундаменталізацією педагогічної освіти, відкритістю, варіативністю, динамічністю у змінах. Науковці, які займаються вивченням питань, пов'язаних з необхідністю впровадження сучасних технологій у навчально-виховний процес підготовки майбутніх учителів, зокрема, трудового навчання з метою розв'язання завдань її реформування, намагаються визначити основні пріоритети висококваліфікованого, компетентного фахівця.

У зв'язку з цим модернізація підготовки майбутніх учителів технологій є однією з актуальних проблем сучасної вищої педагогічної освіти вирішення якої сприятиме задоволенню потреб загальноосвітньої школи у компетентнісних педагогічних кадрах. Різні аспекти проблеми професійної підготовки вчителів трудового навчання знайшли своє відображення в історії педагогічної думки та набувають особливої актуальності й розробляються у багатьох напрямках на сучасному етапі. Науковою базою для її вивчення є фундаментальні роботи П. Р. Атутова, С. Л. Батишева, О. М. Коберника, В. К. Сидоренка, Д. А. Тхоржевського, С. Н. Чистякової. Питанням професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів трудового навчання приділяється увага у працях С. Баташева, Ю. Васильєва, М. Жиделева, К. Івановича, О. Молдаванова, А. Вихруща, М. Янцура та ін. Проблеми якісної підготовки учителів технологій та шляхи їх розв'язання відображені у працях А. І. Грітченка, В. І. Гусєва і Л. А. Даннік, О. М. Коберника, Н. В. Кудикіної, В. В. Моштук, В. К. Сидоренка, А. І. Терещука, С. І. Ткачукаї та ін.

Мета статті полягає у розкритті актуальних проблем підготовки вчителя трудового навчання у вищих педагогічних навчальних закладах та аналізі новітніх технологій навчання, систем та змісту професійної підготовки сучасного вчителя трудового навчання.

Для того, щоб визначити сутність професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання у вищому навчальному закладі, потрібно на нашу думку проаналізувати поняття “професійна підготовка”, визначити зміст цієї підготовки.

Найчастіше професійну підготовку пропонується розуміти як процес повідомлення студентам відповідних знань та формування в них умінь та навичок, дещо рідше – як результат навчальної діяльності. У Законі України “Про вищу освіту” прописано, що результатом навчання у вищому навчальному закладі мають стати – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти [3].

Таким чином, професійна підготовка визначається як здобуття кваліфікації за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими програмами. Н. Є. Колесник у своєму дослідженні трактує професійну підготовку лише як процес професійного розвитку фахівця, що забезпечує набуття базових знань, умінь, навичок, практичного досвіду, норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії, а також як процес повідомлення відповідних знань, не говорячи про результат підготовки. М. Ю. Бубнова вказує, що досить часто професійну підготовку розглядають як результат навчання, проте зауважує, що, з іншого боку, її можна розглядати як процес повідомлення студентам відповідних знань та формування в них умінь та навичок. У своєму дослідженні вона пропонує під “професійною підготовкою” розуміти сукупність уже отриманих людиною спеціальних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, власного досвіду роботи та усвідомлених норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії, або, процес їх формування [1, с. 18]. З цим визначенням погоджується В. Афонін. М. Ю. Бубнова також акцентує увагу на тому, що під поняттям “професійна

підготовка майбутнього вчителя” в педагогіці й методиці розуміють єдність змісту, структури, цілей навчання й виховання студентів, способів реалізації набутих знань, навичок і вмінь у роботі з учнями.

Сьогодні ті зміни, які відбуваються у соціально-економічному розвитку держави та модернізація педагогічної освіти вимагає удосконалення підготовки кадрів, зокрема в освітній галузі “Технології”. Як визначено у статті 24 Закону України “Про загальну середню освіту” “педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний рівень професійної підготовки, здійснює педагогічну діяльність, забезпечує результативність та якість своєї роботи, фізичний та психічний стан здоров’я якої дозволяє виконувати професійні обов’язки в навчальних закладах системи загальної середньої освіти” [4]. Сучасний вчитель трудового навчання має відповідати вимогам ринку праці, бути компетентним в технічних науках та високопрофесійним фахівцем, який планує, конструює свою діяльність на основі наукових досягнень науки і техніки, знань, власного досвіду, загальнокультурного потенціалу та творчості з метою трансформації поставлених суспільством перед школою цілей: формування у школярів творчого підходу до справи, розвитку самостійності, уміння аналізувати й проектувати свій стиль діяльності, який базується на критичному мисленні, активному ставленні до життя, розуміння себе частиною суспільства і природи. Зрозуміло, що професійне становлення вчителя – це тривалий процес, який починається з вибору професії і отримання відповідної освіти, а закінчується роками самостійної роботи в школі. Тому дуже важливу роль у підготовці майбутнього вчителя до професійної діяльності має період навчання у вузі. Для цього необхідно забезпечити високий науково-методичний рівень підготовки майбутніх спеціалістів. За цих умов особливого значення набуває організація фахової і професійної підготовки майбутніх вчителів, яка охоплює такі напрямки: загальноосвітню, спеціальну та професійно-орієнтовану підготовку. Зміст загальноосвітньої підготовки майбутніх вчителів трудового навчання охоплює знання з фундаментальних природничих, гуманітарних та соціально-економічних дисциплін та створює базу для всебічного і гармонійного розвитку студентів. Змістом спеціальної підготовки є конкретна реалізація об’єктивних законів в об’єктах і функціях професійної діяльності майбутніх фахівців технологічної освіти та підготовка до виконання обов’язків на посаді вчителя. Зміст професійно-орієнтованої підготовки має становити техніко-технологічну підготовку та знання об’єктивних законів функціонування узагальнених об’єктів в діяльності у напрямку підготовки вчителя трудового навчання. Одним з основних компонентів підготовки має бути педагогічна та виробнича практики й органічно поєднуватися із загальноосвітньою, оскільки спирається на теоретичний фундамент, який забезпечує виконання теоретичних та практичних завдань професійної підготовки сучасного вчителя. Система професійної підготовки педагогів у ВНЗ здебільшого формує комплекс теоретичних знань, які лише частково забезпечують виконання різних видів професійної діяльності. Педагогічна практика – це засіб апробації підготовки студента до виконання функцій сучасного вчителя трудового навчання, практично підготуватися до здійснення самостійної педагогічної діяльності. Основними завданнями педагогічної практики при підготовці майбутніх вчителів технологічної освітимають бути: закріплення і поглиблення теоретичних знань, формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, професійно значимих якостей особистості, оволодіння сучасними методами, формами організації та сучасними знаряддями праці, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності, вивчення сучасного стану навчально-виховної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах, вивчення передового досвіду, нових технологій навчання, розвиток творчого підходу до викладацької діяльності, оволодіти методами та прийомами вивчення вікових та індивідуальних особливостей школярів, планувати, організовувати і аналізувати свою роботу тощо

Враховуючи задекларовані державою пріоритетні напрямки розвитку системи трудового навчання під керівництвом В. Сидоренка та О. Коберника групою вчених було розроблено “Концепцію технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України”, в якій сучасні вимоги до вчителя висловлено в педагогічних умовах набуття учнями компетенцій у процесі технологічної освіти. Так, умовою реалізації даної концепції було визначено навчально-трудоий процес, організований на засадах проектно-технологічної системи навчання, яка характеризується трудовою діяльністю кінцевим результатом якої є розроблення та виготовлення творчого проекту – продукту. Це вимагає посилення практичної спрямованості шкільної освіти та формування нового рівня компетентності в галузі технологічної освіти, що є головною новацією й продуктивною технологією навчання, розповсюджені в багатьох країнах Європи. Її опанування неможливе без оновлення змістового наповнення “професійної компетентності вчителя”, основною частиною якої має стати педагогічна та технологічна культура, найважливішим носієм якої науковець вважав професійну етику. Особливості мають визначатися повагою й вимогливістю до дітей; уміння знайти ефективний виховний засіб впливу на особистість та колектив; справедливість; комунікативність; високий рівень зовнішньої та внутрішньої культури. Саме на таких взаємовідносинах учителя та учнів будувався освітній процес в “прогресивній освіті” Д. Дьюї, педагогічні ідей якої стали основою сучасного продуктивного навчання. Розуміючи, що нині дедалі більшого значення набувають такі професійні якості вчителя, як повага до особистості учня та його права на самовизначення, готовність педагога до етично адекватної поведінки в різних ситуаціях шкільного життя. Отже, сучасний педагог має володіти такими групами компетентностей: соціальні, пов’язані з готовністю брати відповідальність на себе; полікультурні, які стосуються розуміння і поваги до мови, релігії, культури різних людей; комунікативні – передбачають опанування усним і писемним спілкуванням, оволодіння кількома мовами; інформаційні – оволодіння інформаційними технологіями, вміння здобувати, критично осмислювати та використовувати інформацію; саморозвитку та самоосвіти, пов’язані з готовністю навчатися впродовж життя; продуктивної творчої діяльності. Високий професійний компетентності вчителя має сприяти й фундаменталізація професійної підготовки студентів педагогічних ВНЗ. Саме фундаменталізація, покликана забезпечити професійну мобільність сучасного фахівця, що стає все більш актуальною в умовах зростаючої конкуренції на ринку праці. Принцип мобільності, на його думку, передбачає широту підготовки вчителя трудового навчання, його готовність до стрімких змін у змісті навчання, здатність швидко переорієнтуватися на викладання будь-якого нового профілю трудового навчання в старшій школі. При цьому, головною ознакою фундаменталізації професійної підготовки вчителя трудового навчання мають бути знання студентів з психофізіологічних основ процесу формування трудових умінь і навичок учнів. Саме такі знання, дадуть можливість побудувати цілісний психологічний контур управління трудовою діяльністю, який дозволяє учням здійснювати виконання й виготовлення заданого продукту праці на основі поставленої мети. Педагогічною умовою цього є можливість і вміння вчителя забезпечити позитивну мотивацію в набутті нових ЗУН, уміння змінювати зміст, методи та засоби роботи з учнями на уроках, ставити перед учнями проблемні ситуації й проблемні завдання, які викликають в учнів потребу осмислення виконуваної ними практичної діяльності та законів її побудови. При правильному здійсненні вчителем цієї стратегії, процес трудового навчання має постати як проблемно-орієнтований курс, спрямований на формування цілісної трудової діяльності.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі модернізації вищої освіти стандарти підготовки майбутніх учителів, зокрема, вчителів трудового навчання, стали розширюватися за рахунок включення у них не лише системи знань, а й досвіду практичної діяльності в цілому і, зокрема, обов’язкового досвіду самостійної, з елементами творчості, науково-дослідної діяльності. Це вимагає удосконалення системи та змісту професійної

підготовки сучасного вчителя трудового навчання, організації та здійснення відповідної реорганізації трудової підготовки в загальноосвітніх навчальних закладах України, що змінюватиме пріоритети в підготовці майбутніх учителів освітньої галузі “Технологія” для загальноосвітніх навчальних закладів.

Використана література:

1. Бубнова М. Ю. Готовність майбутніх учителів математики до Проблеми підготовки сучасного вчителя. – № 4 (Ч. 2). – 2011. 301 професійної діяльності // Дидактика математики: проблеми і дослідження : Міжнародний збірник наукових робіт. – Вип. 33. – Донецьк : Вид-во ДонНУ, 2010. – С. 17-20.
2. Гур’янова О. Зростання вимог до фахової підготовки вчителів технологій та проблема їх забезпечення / Оксана Гур’янова // Наукові записки : Педагогічні науки. – Кіровоград, 2009. – Вип. 87. – С. 68-72.
3. Закон України “Про вищу освіту”.
4. Закон України “Про загальну середню освіту”.
5. Коваль Л. В. Концептуальні засади формування змісту технологічної підготовки майбутніх учителів початкової школи [Електронний ресурс] / Л. В. Коваль // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету: Педагогічні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – № 1. – [Цит. 2011, 10 січня]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpbdpu/Ped/2011_1/Koval.pdf. – Назва з екрану.
6. Сидоренко В. К. Актуальні проблеми підготовки вчителів трудового навчання в світлі реформування освіти в Україні / В. К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 2. – С. 41-44.
7. Хищенко О. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів технологій / Олег Хищенко // Технологічна освіта: досвід, перспективи, проблеми. – 2010. – № 6. – С. 67-74.

References:

1. Bubnova M. Ju. Hotovnist maibutnikh uchyteliv matematyky do Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia № 4 (Ch. 2), 2011 301 profesiinoi diialnosti // Dydaktyka matematyky : problemy i doslidzhennia: Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh robit. – Vyp. 33. – Donetsk : Vyd-vo DonNU, 2010. – S. 17-20.
2. Hur’ianova O. Zrostannia vymoh do fakhovoi pidhotovky vchyteliv tekhnolohii ta problemayikh zabezpechennia / Oksana Hur’ianova // Naukovi zapysky : Pedahohichni nauky. – Kirovohrad, 2009. – Vyp. 87. – S. 68-72.
3. Zakon Ukrainy “Provyshchuosvitu”.
4. Zakon Ukrainy “Pro zahalnu seredniu osvitu”.
5. Koval L. V. Kontseptualni zasady formuvannia zmistu tekhnolohichnoi pidhotovky maibutnikhuch yteliv pochatkovoii shkoly / L. V. Koval [Elektronnyi resurs] // Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho univertsytetu : Pedahohichni nauky. – Berdiansk : BDPu, 2011. – № 1. – [Tsynt. 2011, 10 sichnia]. – Rezhym dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/znpbdpu/Ped/2011_1/Koval.pdf. – Nazva z ekranu.
6. Sydorenko V. K. Aktualni problemy pidhotovky vchyteliv trudovoho navchannia v svitli reformuvannia osvity v Ukraini / V. K. Sydorenko // Trudova pidhotovka v zakladakh osvity. – 2004. – № 2. – S. 41-44.
7. Khyshchenko O. Profesiino-pedahohichna pidhotovka maibutnikh uchyteliv tekhnolohii / Oleh Khyshchenko // Tekhnolohichna osvita: dosvid, perspektyvy, problemy. – 2010. – № 6. – S. 67-74.

Ткачук С. И. Современные технологии учебы в процессе профессиональной подготовки будущих учителей трудового обучения.

В статье раскрываются актуальные проблемы подготовки учителя трудового обучения в высших педагогических учебных заведениях, который должен планировать свою деятельность на основе научных достижений, знаний, собственного опыта, общекультурного потенциала и творчества с целью трансформации поставленных обществом перед школой целей: формирование у школьников творческого подхода к делу, развитию самостоятельности, умения анализировать и проектировать свой стиль деятельности, который базируется на критическом мышлении, активном отношении к жизни, понимании себя частью общества и природы. Рассмотренная важность осуществления профессиональной подготовки будущих учителей трудового обучения в условиях обновления содержания образования. Раскрыта сущность понятия “профессиональная подготовка” с позиции разных исследователей, приведено собственное определение понятия “профессиональная подготовка учителей технологий”. Анализируются современные технологии обучения, система и содержание профессиональной подготовки современного учителя трудового обучения.

Ключевые слова: современные технологии обучения, профессиональная подготовка, учитель трудового обучения, трудовое обучение, компетентности.

Tkachuk S. I. Modern technologies of studies are in the process of professional preparation of future teachers of labour studies.

In the article the issues of the day of preparation of teacher of labour studies open up in higher pedagogical educational establishments, that must plan the activity on the basis of scientific achievements, knowledge, own experience, over cultural potential and work with the aim of transformation of put by society before school of aims: forming for the school children of the creative going near business, development of independence, ability to analyse and design the style of activity, that is based on the critical thinking, active attitude to ward life, under standing itself part society and nature. The considered importance of realization of professional preparation of future teachers of labour studies is in the conditions of updating of maintenance of education. Essence of concept "professional preparation" is exposed from position of different researchers, own determination over of concept "professional preparation of teachers of technologies" is brought. Modern technologies of studies, system and maintenance of professional preparation of modern teacher of labour studies, are analysed.

Keywords: modern technologies of studies, professional preparation, teacher of labour studies, labour studies, to the competence.

УДК 378.011.3-051:30“715”

Тришин В. В.

ІНФОРМАЦІЙНО-МОДУЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ ОНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті висвітлюються питання щодо необхідності впровадження у навчальний процес ВНЗ інноваційної технології оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів. Аналізуються питання пріоритетів та сучасних напрямів технологізації, інформатизації і індивідуалізації освіти в Україні та за кордоном. Розглядаються аспекти цілісного і фундаменталізованого підходу до змісту інформаційно-модульної системи оновлення освіти, розвитку процесів оновлення підготовки майбутніх учителів. Йде мова про механізми побудови поліфункціональних технологій, що передбачають поєднання факторів модульного підходу до підготовки. Висвітлюються шляхи насичення ВНЗ сучасною комп'ютерною технікою згідно Національної Програми інформатизації України. Порушені питання підготовки в Україні спеціалістів вищої кваліфікації, які б відповідали європейським і світовим стандартам та інтеграції в галузі освіти. Розглядається необхідність оновлення цілісного навчально-виховного процесу ВНЗ з метою забезпечення підготовки майбутніх вчителів з боку їх адаптації до змін у розвитку соціально-культурної, освітньої, духовної, педагогічної та професійної сфери.

Ключові слова: пріоритети, технології, оновлення, інформація, комунікації, актуалізація, фундаменталізація, досвід, підготовка, модульна.

Пріоритетним напрямом розвитку освіти в Україні є швидке і досить щільне впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Це досягається шляхом розроблення індивідуальних модульних навчальних програм різних рівнів складності залежно від конкретних потреб підготовки майбутніх фахівців.

Специфікою сучасного етапу розвитку освіти є актуалізація технологічних засад, які, на відміну від технічних, дали б відповіді на запитання не “Що робити”, а “Яким чином робити краще?”, оскільки технологія усвідомлюється як мистецтво застосування результатів наукових досліджень у сфері освітньої діяльності.